

تعاون

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ

سوره مائده، آیه ۲

به نام خدای بخشاینده مهربان

و باید به یکدیگر در کارهای نیک و پرهیزکاری و دوری از گناه کمک کنید و در کارهای گناه و ستمکاری با یکدیگر همکاری نکنید.

تَعَاوَنُوا	عَلَى	الْبِرِّ
همکاری کنید	در	کارهای نیک
التَّقْوَىٰ	الْإِثْمِ	الْعُدْوَانَ
پرهیزکاری	گناه	ستمکاری

نمای درس

تعاون چیست؟ چگونه در کارهای نیک به یکدیگر کمک کنیم؟ یاری کردن در گناه به چه صورت است؟ بهترین نوع تعاون چیست؟

تعاون یعنی کمک کردن، همکاری، همراهی، هم یاری، همدلی. همکاری باید فقط در کارهای خوب باشد و نباید در کار گناه با کسی همکاری کنیم. خداوند به ما دستور داده تا در خوبی‌ها با یکدیگر همدلی و همکاری داشته باشیم و در مقابل در بدی‌ها و گناه از کمک کردن و تایید کار دیگران اجتناب کنیم.

شما هم اهل تعاون و همدلی و همکاری در کارهای خوب هستی:

- اگر در کارهای خانه و خرید کمک می‌کنید.
- اگر به عیادت بیمار می‌روید.
- اگر در صورت توانایی به دوستان قرض می‌دهی.
- اگر برای آشتی دادن دیگران تلاش می‌کنی.
- اگر در درس به دوستان کمک می‌کنی.
- اگر دیگران را امر به معروف و نهی از منکر می‌کنی.
- اگر در انتخابات شرکت می‌کنی و به افراد شایسته رای می‌دهی.
- اگر اهل هدیه دادن به دیگران هستی.
- اگر برای برطرف کردن گرفتاری نیازمندان تلاش می‌کنی.
- و ...

شما هم اهل تعاون و یاری در گناه هستی:

- اگر دروغ دیگران را تایید می‌کنید.
- اگر به غیبت و تهمت دیگران گوش می‌دهید.
- اگر به افراد ناشایست در انتخابات رای می‌دهید.
- اگر با پارتی بازی موافق هستید.
- اگر در امتحان به دوست خود تقلب می‌دهید.
- اگر در برابر گناه و ظلم به دیگران سکوت می‌کنید.

- اگر به دشمن کمک می‌کنید (مانند دادن اطلاعات مهم یا فروش اسلحه به دشمن).
- اگر کالای قاچاق و ممنوعه و چیزهای آزار دهنده (مثل ترقه) خرید و فروش می‌کنید.
- و..

همه باید کار کنند

جمع آوری هیزم با من

حضرت محمد ﷺ به همراه جمعی از یاران خود به سفر رفته بودند؛ آن‌ها برای استراحت در مکانی توقف کردند. قرار شد غذا آماده کنند؛ هریک از افراد مامور انجام کاری شد و مسئولیتی را به عهده گرفت؛ یکی گفت: «من آشپزی می‌کنم»؛
دومی گفت: «من مواد غذایی را تهیه می‌کنم»؛
سومی گفت: «من مواد را پوست می‌کنم»؛
چهارمی گفت: «من آن‌ها را خرد می‌کنم». پیامبر نیز از جای خود برخاست و فرمود:
«من هیزم جمع می‌کنم».

همسفران پیامبر گفتند: «ای فرستاده خدا، جان ما به فدایت! شما نباید زحمت بکشید؛ ما خود همه کارها را انجام می‌دهیم» حضرت فرمود: «می‌دانم که شما می‌توانید این کار را انجام دهید، اما خداوند راضی نمی‌شود کسی که با دوستانش همسفر است، خودش را برتر از آن‌ها بداند»؛

سپس حضرت شروع به جمع آوری هیزم کرد.^۱

۱. شرف النبی، ص ۷۹ برگرفته از کتاب یک آدم بیست، ص ۱۱۸.

فَإِذَا رَأَيْتُمْ خَيْرًا فَأَعِينُوا عَلَيْهِ، وَإِذَا
رَأَيْتُمْ شَرًّا فَاذْهَبُوا عَنْهُ
هرگاه کار نیکی را مشاهده کردید به آن کمک
کنید و هر زمان کار شری را دیدید از آن بگذرید.

همکاری و یاری انسان‌ها بسیار کار ارزشمندی است؛ انسان‌ها با همیاری و تعاون به یکدیگر نزدیک شده و زندگی زیباتری برای هم می‌سازند. انسانی که به دیگران کمک می‌کند محبوب دل مردم می‌شود و اگر روزی خود با مشکل روبرو شد، حتماً توسط دیگران یاری می‌شود. خداوند نیز این کار را بسیار دوست دارد و برای آن پاداش بزرگی کنار گذاشته است. پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ می‌فرماید: «رفع گرفتاری و همدلی با مردم از روزه و اعتکاف یک ماه بهتر است»^۱.

البته این همیاری نباید در گناه باشد؛ کسی که در گناه با دیگری همراهی کند، در آن گناه شریک است.^۲

گاهی همکاری در گناه به این صورت است که به گناه‌کننده کمک می‌کنیم و گاهی هم به این صورت است که با سکوت و بی‌تفاوت بودن جلوی آن را نمی‌گیریم؛ هر دوی این‌ها کمک به گناه است.

خیلی اوقات گناهی در جامعه صورت می‌گیرد که مادر قبال آن‌ها مسئولیت داریم؛ ولی با بی‌تفاوتی از کنار آن عبور می‌کنیم و نقش خود را در آن فراموش می‌کنیم.

گاهی اوقات هم خودمان در گناهی مستقیم شرکت می‌کنیم؛ مثلاً در فضای مجازی دروغ یا شایعه‌ای را منتشر می‌کنیم و باعث ایجاد بدگمانی و یا تمسخر دیگران می‌شویم.

۱. وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۵۶۶.

۲. اصول کافی، ج ۴، ص ۲۸.

پرتویی از قرآن صاعد

نیایش ۲۱

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاجْعَلْنِي هَمَنِّينَ وَيَارِ وَيَاوْرَانَ هَا قَرَارِ بَدَه.

همانطور که مطرح شد، کمک و یاری رساندن فقط در خوبی‌ها مجاز و در گناه و بدی ممنوع است. بهترین و پاک بین انسان‌ها که جز خوبی از آن‌ها سر نمی‌زند و همه کارهای آن‌ها ثواب و خیر است و گناه و پلیدی از آن‌ها دور است؛ حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و جانشینان واقعی او هستند. خداوند درباره آن‌ها فرموده: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا»^۱ خداوند فقط می‌خواهد پلیدی و گناه را از شما اهل بیت پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دور کند و شما را کاملاً پاک سازد.

حال، بهترین تعاون، کمک به کیست؟ بدیهی است که کمک به اهل بیت در اجرای دستورات الهی، بهترین و با ارزش‌ترین تعاون است. این کمک در زمان و مکان مختلف متفاوت است:

- گاهی اوقات کمک به اهل بیت با شمشیر کشیدن کنار امام است و گاهی سکوت کردن و نگفتن اسرار؛
- گاهی کمک، نماز اول وقت خواندن و گاهی ترک گناه است.
- گاهی نفوذ در بین دشمنان است و گاهی قبول نکردن مسئولیت و کمک نکردن به دشمنان؛

امام علی عَلَيْهِ السَّلَام می‌فرماید: «شما می‌توانید با چهار ویژگی من را یاری کنید: دوری از گناه، تلاش در کارها، پاکدامنی و راستی و درستی»^۲.

۱. الأحزاب، آیه ۳۳.

۲. «وانکم لاتقدرّون علی ذلک و لکن اعینونی بوع و اجتهاد و عفة و سداد» نهج البلاغه، نامه ۴۵.

تدبر کنیم

بر اساس آیه «تَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ دَسْتُورٌ بِهِ تَعَاوَنُ فِي دُجُوزِ يَعْنِي: بِرٌّ وَتَقْوَىٰ، يَكُ الْكُلِّي اسْلَامِي اسْت. كَلِمَةُ «بِرٌّ» فِي الْقُرْآنِ بِمَعْنَىٰ نِيكِي اسْت، وَلِي بِه هِرْكُس كِه بِيَلِي نِيكُوكَار بَاشَد، نِيَز «بِرٌّ» كُويِنْد يَعْنِي وَجُودَش يِكْپَارْچِه نِيكِي اسْت. قُرْآن كَرِيْم فِي آيَه ي صَد وَهَفْتَاد وَهَفْتَم سُورَه ي بَقْرَه بِه مَعْيَارَهَا ي بَرَّ (نِيكِي وَ نِيكُوكَارِي) اِشَارَه مِي كِنْد وَ مِي فَرْمَايِد:

«لَيْسَ الْبِرَّانُ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ ع حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَ أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ؛ نِيكِي اَيْن نِيَسْت كِه رُويْتَان رَا بِه سُوي خَاوَر وَ (يَا) بَاخْتَر نَمَايِيْد؛ وَ لِيكِن نِيكِي (وَ نِيكُوكَار) كُسي اسْت كِه بِه خُدا وَ رُوز بَا زِيَسِيْن وَ فَرَشْتِكَاْن وَ كِتَاب (الْهِي) وَ پِيَاْمَبْرَان، اِيْمَان آوَرْد؛ وَ ثِرُوت (خُود) رَا دَر حَالِي كِه دُوسْتَش دَاَرْد، بِه مُصْرَف نَزْدِيكَاْن وَ يَتِيْمَان وَ بِيْنُوَايَاْن وَ دَر رَاه مَانْدَه وَ گُدَايَاْن، وَ دَر [رَاه آزَاد كَرْدن] بَرْدگَاْن بَرَسَاْنْد؛ وَ نَمَاز رَا بَر پَا دَاَرْد وَ [مَالِيَاْت] زَكَاْت رَا بِيْرْدَاَزْد؛ وَ (كُس نِي كِه) چُون عَهْد بَسْتَنْد، بِه عَهْد خُود وَفَا دَاَرَنْد. وَ دَر سَخْتِي (زَنْدگِي) وَ زِيَاْن (جَسْمِي) وَ بِه هَنْگَاْم سَخْتِي (جَنْگ)، شَكِيْبَايِنْد؛ اَنَان كُسَاْنِي هَسْتَنْد كِه رَاَسْت مِي كُويِنْد؛ وَ تَنْهَا اَنَان پَارَسَا (وَ خُود نَكْهَدَاَر) هَسْتَنْد»

از رسول خدا ﷺ نقل شده است که فرمودند: هر کس به این آیه عمل کند، ایمانش کامل است.^۱

این آیه پانزده صفت نیک را در سه بخش **ایمان، عمل و اخلاق** بیان نموده است:

ایمان: ایمان به خدا، فرشتگان، انبیا، قیامت و کتب آسمانی

عمل: مسائل عبادی مانند نماز و اقتصادی مانند زکات و اجتماعی مانند آزاد نمودن

بردگان و نظامی مانند صبر در جبهه و جنگ، و روی و روی مثل صبر در برابر

اخلاق: وفای به عهد و دل‌کندن از مادیات و ترحم به فقرا.

نکته ترجمه

هر زبانی برای رساندن معانی مختلف از جمله نفی، ابزارها و شیوه‌های متنوعی دارد. برای مثال، زبان عربی برای رساندن نفی در فعل‌های گذشته و حال و آینده از حروف ما، لا، لَنْ، لَمْ و لَمَّا و زبان فارسی از پیشوند «نه» استفاده می‌کند. در آیه «وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ» یک فعل هم به صورت مثبت و هم به صورت منفی (فعل نهی) به کار رفته است، به ترجمه آیه دقت کنید:

و بر (ای) نیک کاری و (خود نگهداری و) پارسایی با یکدیگر همکاری کنید؛ و بر (ای) گناه و تعدی با یکدیگر همکاری ننمایید.

پرسش و تمرین

واژگان زیر را ترجمه کنید.

تَعَاوُنُوا	عَلَى	الْبِرِّ
التَّقْوَى	الْإِثْمِ	الْعُدْوَانَ

عبارت زیر را ترجمه کنید.

واژگان	تَعَاوُنُوا	عَلَى الْبِرِّ	وَالْتَّقْوَى	وَلَا تَعَاوَنُوا	عَلَى الْإِثْمِ	وَالْعُدْوَانَ
تحت اللفظی						
ترجمه روان						

بر اساس محتوای درس به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.

- چهار مورد از تعاون در کار نیک را نام ببرید.
.....
.....
- تعاون در گناه چگونه رخ می‌دهد؟
.....
.....
- بهترین تعاون و کمک به چه کسی و به چه صورت است؟
.....
.....

کارخواست

شکل‌های مختلف تعاون در خانه، مدرسه، محله و جامعه را با دوستان خود بررسی کرده و با کمک یکدیگر مواردی از آن را انجام داده و به مربی خود گزارش دهید.

